

EESTI LOODUS

Eestil ja Soomel lasub vastutus lendorava säilimise eest kogu Euroopa Liidus

Keskonnaministeerium ja KIK

27. sept. 2021 kell 09:53

Lendoravat leiab Euroopa Liidust veel vaid Soomest ja Eestist. Shutterstock

Kas oled kunagi metsas lendoravat kohanud? Tõenäoliselt mitte, ja kui arvasid, et kohtasidki, siis arvatavasti oli selleks hoopis harilik orav. Nimelt on lendorav öise ja varjatud eluviisiga ning tegutseb valdavalt puude võrades, kuhu uudishimulik inimsilm ei küündi. Samuti on tegemist erakordselt haruldase liigiga, keda leiab Euroopa Liidu riikidest veel ainult Eestist ja Soomest. Küll aga pole lootus helgema tuleviku pärast veel kuhugi kadunud.

Vanad haavikud pakuvad elupaika

Lendorav on Eestis kriitiliselt ohustatud, madala asustustihedusega ja kahaneva levilaga liik, kelle peamiseks elualaks on tänapäeval Virumaa ja Põhja-Jõgevamaa vanad metsad. Nagu öeldud, esineb lendorav Euroopa Liidus vaid Soomes ja Eestis, mistõttu just nendel riikidel lasub kogu vastutus lendorava säilimise eest terves ELis.

Lendoravat ei kohta metsas kuigi sageli, seda eeskätt tema öiste eluviiside ja pesitsusalade vähesuse tõttu. Nimelt vajab see haruldane pisiimetaja oma igapäevaeluks vanu puid, mille tüvedel leidub pesa jaoks vajalikke õõnuseid.

Lendorava elupaigaks on haava-segametsad, kus imetaja varjub, toitub ja järglasi kasvatab. Isastel lendoravatel on vaja elupaikade vahel rännata, et emasloomadele “külla minnes” järglasi saada ja arvukust seeläbi suurendada. Seda tehakse lennunaha abil puult puule liueldes, mitte lennates, nagu loomakese nimi eksitavalt reeta võib.

Lendoravatel sünnib aga keskmiselt vaid 2-3 järglast korraga, mida on vähem kui teistel pisinärilistel. Ühtlasi on lendorav segapaaruja, mis tähendab, et nii isased kui emased isendid võivad paaruda mitme partneriga. Seega on üsna tõenäoline, et ühes pesakonnas sündinud poegadel on erinevad isad.

Miks on lendoravat vaja?

Ent milleks meie metsadele ikkagi lendorav, seda enam, et pealtnäha ei mängi see pisikene imetaja ökosüsteemis sugugi mitte peategelase rolli? Tegelikult on lendorav vanade metsade seisundi katusliik, mis tähendab, et kui inimene põhjustab tema väljasuremise, võib sama saatus kergelt tabada ka teisi ökosüsteemi liikmeid.

Kui selle tõttu peaks kogu ökosüsteem täielikult hävima, on väga raske määratleda, millist kahju see meile, inimestele, pikemas perspektiivis teeb. Igal juhul on iga väljasuremisohus liik märgiks sellest, et lisaks loodusele kannatab ka inimese elukeskkond ning ohustatud võib olla nii meie tervis kui ka elu.

Eesti ja Soome ühisprojekt

Kuna mets on potentsiaalne raiematerjal, on pesitsusalasid järele jäänud väga vähe. Lendorava arvukus on olnud pikka aega madalseisus, mille üheks oluliseks põhjuseks võib olla elupaikade isoleeritus: nimelt on lendoraval palju suurem kodupiirkond kui pisinärilistele tavapäraselt kohane. Kui samas kaalus oleva emase mügri elupaik on 0,08 hektarit, siis emasel lendoraval tervelt 8,3 hektarit.

Kõige vähem avastati lendoravate pesitsuspaiku 2013. aastal, mil asustatud kohtade arvuks Eesti metsades oli vaid 27 - nukker arv, millest madalamale langedes seisab väljasuremisohu piltlikult öeldes juba ukse ees.

Et selgitada välja lendoravate geneetilise mitmekesisusega seotud detailid, valmis Eestimaa Looduse Fondi tellimisel ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) rahastamise abil 2017. aastal [lendorava Eesti asurkonna geneetiline uuring](#).

Uuringust selgus, et Eestis elavate lendoravate seas esineb immuunsust, viljakust ja kasvu vähendavat inbriidingut ehk lähisugulusristumist, mistõttu on veelgi enam ja kiiremini tarvis elupaikade liikumiskoridoride seisukorda parandada - kuidas muidu isasloomad emastele lendoravatele külla saaksid minna?

Lootus pole kadunud

Kui veel 2015. aastal prognoositi, et lendoravad võivad järgneva viie aasta jooksul välja surra, on olukord tänaseks võtnud veidi positiivsema suuna: 2020. aasta seireandmete kohaselt on Eestis teadaolevate asustatud elupaikade arv kerkinud 76-le. Kokku elab metsades praegu umbes 200-250 lendoravat. Seda aga pole sugugi nii palju, kui asjatundmatule ekslikult paista võib.

Viimastel aastatel on märgata arvukuse tõusu ning taasasustatud on ka mõned vanad elupaigad. Arvatakse, et abi on olnud liikumiskoridoride (ühendusteede) moodustamisest erinevate elupaikade vahel.

Ent kuidas olukorra parendamine ikkagi õnnestus? Siinkohal saab pilgu pöörata nii ekspertide kui vabatahtlike hindamatule panusele, tänu kellele on olnud võimalik lendorava elupaika Eesti metsades laiendada. Et lendoravat eksisteerib Euroopa Liidu riikidest vaid Eestis ja Soomes, sai samal eesmärgil alguse ka Eesti-Soome ühisprojekt [Flying Squirrel LIFE](#), mis keskendub lendorava elupaikade säilitamisele ja elupaigavõrgustiku taastamisele.

Projekti tegevused, mida viiakse ellu aastatel 2018-2025, hõlmavad muu hulgas näiteks teadaolevate ja potentsiaalsete elupaikade kaardistamist ja palju muud, et imetaja elutingimusi parandada.

Näiteks paigaldatakse lendoravate elupaikadesse täiendavaid pesakaste ja vähendatakse kisklussurvet, mille osas kujutavad lendoravale ohtu näiteks nugi, kanakull ja händkakk. Viimase kahe osas teeb mõistliku “elukaaslase” valiku lendorav ise: kui tal on valida, kas elada koos kanakulli või händkakuga, eelistab ta esimest, valides seeläbi vähemohliku kiskja, kes kütib valdavalt päeval ja hoiab ka händkaku eemal.

Pikk tee seisab veel ees

Ehkki püsielupaikade suurendamine ja kaitsekorra karmistamine on olnud suure ja positiivse mõjuga ning aidanud seeläbi ka asustatud elupaikade arvu suurendada, on pikk tee veel minna. Et lendorav loomaliigina säiliks, on tarvis loobuda uuendusraiest maa-aladel, mis kuuluvad suurel määral eramaaomanikele.

Seega peetakse keerulisi läbirääkimisi, et näiteks maa müümise, kompensatsiooni või teatud osas maamaksust vabastamise osas kokkuleppele jõuda. Vaid nii saab lendoravate eluks vajalikke haavikuid majandada püsimeetsadena, mis toimiksid ökoloogiliste metsamassiividena.

Et lendorava kaitsetöö pikaajalisemaks eesmärgiks on tagada lendorava elujõuline asurkond, mis koosneks vähemalt 250st asustatud leikohast, kinnitab see veelkord seatavate eesmärkide tähtsust. Keskkonnastrateegias ette nähtud miinimumeesmärk ehk 60 asustatud elupaika aasta kohta on küll juba töö käigus täidetud, kuid vajab meeldetuletamist, et tegemist on absoluutse miinimumiga.

Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu (IUCN) punase nimestiku kriteeriumid annavad veelgi põhjust liigikaitseteid jätkata: nimelt on lendorav IUCN kriteeriumite järgi Eestis kriitiliselt ohustatud.

Niisiis oleme põhjanaabritega koos küll õigel, kuid keerulisel teekonnal. Kuniks jätkatakse pidevat koostööd RMK ja teiste osapooltega, et inventeerida ja kaardistada võimalikke liikumiskoridore ja kehtestada nende sidusust tagav metsamajandamine, säilib lootus lendoravate parema tuleviku osas.

Sarnastele projektidele on võimalik rahastust taotleda LIFE programmi abil, mille uus taotlusvoor on avatud ning ootab asjakohaseid ideid ellu viima. Ühtlasi töötavad Keskkonnaministeeriumis ja Keskkonnainvesteeringute Keskuses LIFE kontaktisikud, kes on valmis taotlejaid nõustama ning taotlusi läbi vaatama. Kontaktisikute andmed leiab [siit](#).

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [euroopa liit](#), [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [lendorav](#), [LIFE](#), [RMK](#)

SAMAL TEEMAL

Kasvav sademete hulk põhjustab Eesti linnades paksu pahandust. Ent millised on lahendused?

Jalgpall, olümpiamängud ja tennis – kuidas vähendada suurturniiride keskkonnamõju?

Eesti matkarajad on järjest populaarsemad: kuidas looduses teadlikult rännata?

[Jaga Facebookis](#)

[Saada e-kirjaga](#)

[Jaga Twitteris](#)

[Jaga LinkedInis](#)

[Kommenteeri](#)

AwaRa
Est LIFE 2

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

G TELLJALE

MÄRGATUD: Eestis tegevust alustanud moekaubanduse platvorm jääb silma mitmel põhjuse!

Rubriiki toetab **Rimi**

Millal on mõistlik langenud puulehti koristada ja millal jätta need puutumata?

UUDIS

Aasta puitehitise tiitli võitis Tamme talukompleks Muhumaal

Islandil avati maailma suurim õhust süsinikku imev masinajaam

5 nippi, kuidas hoida oma digitaalset jalajälge võimalikult väiksena

SÄÄSTLIK TEHNOLOOGIA: Eesti inseneri leiutis aitab eraldada vanadest arvutiosadest väärtuslikud metallid

VIIMATI LISATUD

Koda: kliimaeesmärgid võivad viia kodumaise toidutootmise vähenemiseni

26. oktoober 2021 kell 09:07

Teadlased uurisid loodussõbralikumaid põlevkivi töötlemise võimalusi

26. oktoober 2021 kell 09:05

5 nippi, kuidas hoida oma digitaalset jalajälge võimalikult väiksena

25. oktoober 2021 kell 14:46

SÄÄSTLIK TEHNOLOOGIA: Eesti inseneri leiutis aitab eraldada vanadest arvutiosadest väärtuslikud metallid

25. oktoober 2021 kell 11:08

MÄRGATUD: Eestis tegevust alustanud moekaubanduse platvorm jääb silma mitmel põhjuse!

25. oktoober 2021 kell 10:54

Aasta puitehitise tiitli võitis Tamme talukompleks Muhumaal

25. oktoober 2021 kell 10:19

[Vaata kõiki artikleid](#)

SISUTURUNDUS

SISUTURUNDUS

Kui suudad kõiki neid soovitusi järgida, siis magad öösel nagu nott!

SISUTURUNDUS

5 parimat närvikõdi pakkuvat mängu Nintendo Switch'ile

SISUTURUNDUS

Ära vali looduskosmeetikat oletuste, vaid faktide põhjal

SISUTURUNDUS

RiiSaikel – pood, mis pakub rohkelt stiiliinspiratsiooni ja teeb su õnnelikuks!

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

AUTO24 BLOGI

Päeva kuulutus: soomustatud BMW 540, mis on märkimisväärselt silmatorkamatu

KODU • REMONT&EHITUS

Rubriiki toetab **Bigbank**

Aasta puitehitise tiitli võitis huvitav talukompleks Muhus

Kasutatud Škoda Octavia: palju töökindlam kui eelmine põlvkond, aga paar tüüpviga ähvardavad ikkagi

Uued Google'i Pixel telefonid püüdlevad tippklassi ning on enneolematult soodsa hinnaga

PRO TELLIJALE

Palgavõrdlus: kui suurt töötasu pakutakse populaarsetel ametitel?

R TELLIJALE

Tänasest saab märkida Läti tanklaketi aktsiaid

DIKTOR • UUDIS

Filmivõtetel surmavalt lõppenud tulistamise kohta avaldati uusi detaile

DIKTOR • TELE

Arvustus: „Pühapäev Sirjega“ pressib end juba täidetud tühimikku

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniusse uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniusse teemadest.

 geeniusmedia

Geenius Meedia OÜ
Ahtri 6, 10151 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2021.

Portaalid

[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)

Ajakirjad

[Autogeenius](#)
[Autoleht](#)
[Autoleht Ekstra](#)
[Digi](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt
[Toimetus](#)

Geeniusse portaale majutab

[DigiPRO](#)

[Diktor](#)

[Kodu](#)

[Laser](#)

[Mood](#)

[Raha](#)

[Rikas](#)

[Rohe](#)

[Tervis](#)

[Äri](#)

[Miisu](#)

[Muki](#)

Podcastid

[Algorütm](#)

[Autotund](#)

[Digitund](#)

[Investoritund](#)

[Restart](#)

[Töötund](#)

[Reklaamiinfo](#)